

- 686 -

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

ΑΠΑΓΓΕΛΘΕΙΣ ΤΗΝ 28 ΙΟΥΝΙΟΥ 1876.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ

ΤΟΥ

ΠΕΡΑΣΙΜΟΥ ΔΙΒΑΔΑ,

ΥΠΟ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΑΝΝΙΝΟΥ.

(Έκδίδεται δαπάνη του κοινού.)

183020
186618

ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ,
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Η ΗΧΩ.

1876.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΜΕΣΟΤΕΡΟΥ

Τὸ ἑσπέρας τῆς 27 Ἰουνίου ἀπέθνησκεν ἐν Ἀργυροστολίῳ
ὄγδοήκοντα καὶ ἕξ ἔτων τὴν ἡλικίαν ὁ

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΛΙΒΑΔΑΣ.

Τὸ ἄκουσμα τοῦ θανάτου τοῦ γηραιοῦ ἀγωνιστοῦ, τοῦ
ὁποίου τὸ ὄνομα εἶναι στενωῶς συνδεδεμένον μετὰ τῆς ἱστο-
ρίας τῆς Ἑπτανήσου, ἐνεποίησε βαθεῖαν αἰσθησιν εἰς τὸ
κοινόν. Ὁ ἀποθανὼν ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ὑψώσας τὴν φωνὴν
ἄλλοτε ὑπὲρ τῶν καταπατουμένων ἐλευθεριῶν τοῦ Λαοῦ τῆς
Ἑπτανήσου, καὶ εἰς τῶν ἡγετῶν τῆς εὐκλεοῦς χορείας τῶν
Ῥιζοσπαστῶν, οἵτινες τοσοῦτον ἐνδύζως καὶ καρτερικῶς ἐπά-
λαισαν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀποκαταστάσεως κατὰ τῆς
φοβεραῆς Ἀγγλικῆς δεσποτείας, ἀθάνατον καταλιπόντες μνή-
μην. Ἡ Κοινωνία ἀπεφάσισεν ἐπομένως νὰ τιμῆσῃ τὸν νεκρὸν
ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον οἱ μεγάλοι δὲν ἐτίμησαν ζῶντα ὅπως
ἔδει.

Ἐπιτροπὴ ἐκ τριῶν πολιτῶν, τῶν κ. κ. Λεωνίδου Μηλια-
ρέση, Γερασ. Βαλσαμάκη καὶ Σωκράτους Η. Ζερβοῦ, συνέστη
πάραιτα ὅπως φροντίσῃ περὶ τῆς κηδείας, ἡ δὲ Κυβέρνησις
πρὸς ἣν τηλεγραφικῶς ἀνηγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ ἐπισήμου
πολίτου, διέταξε νὰ γίνῃ δι' ἐξόδων τοῦ δημοσίου ἡ
ἐκφορά.

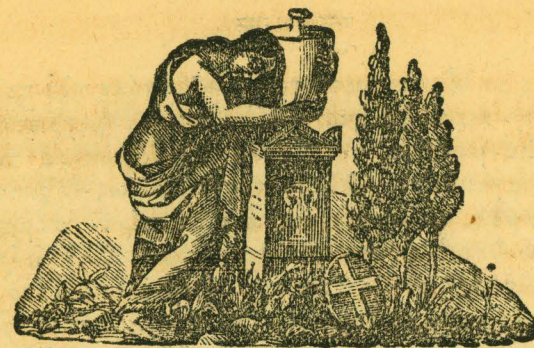
Σοβαρὰ καὶ μεγαλοπρεπῆς ἐγένετο κατὰ τὴν ἀκόλουθον
ἡμέραν ἡ κηδεία. Οἱ ἐπιζῶντες ἐκ τῶν συναδέλφων τοῦ
ἀγωνιστοῦ προσῆλθον νὰ κρατήσωσι τὰς ταινίας τοῦ φερέ-
τρου. Ὅλοι οἱ ἱερεῖς τῆς πόλεως μετὰ τῆς Ἐπισκοπικῆς
ἐπιτροπῆς, αἱ δύο Φιλαρμονικαὶ τῶν πόλεων Ἀργυροστολίου
καὶ Ληξουρίου, ὅλαι αἱ ἀρχαὶ, καὶ πλῆθος Λαοῦ περὶ τὰς
πέντε χιλιάδας ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πόλεων συνώδευσαν τὸν
ἐπίσημον νεκρὸν μέχρι τοῦ νεκροταφείου. Εἰς τὴν ἐκκλησίαν
τοῦ Σωτήρος, ὅπου ἐψάλη ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία, ἀπηγγέλ-
θησαν δύο ἐπικήδαιοι λόγοι παρὰ τῶν δικηγόρων Γ. Μουσοῦρη

ΙΑΚΩΒΑΓΓΕΛΙΟΥ

**ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ**

ἀριθ. 32 φύλλον τῆς ἑφημερίδος τοῦ Φίλου τοῦ Λαοῦ, ὁ δὲ ἕτερος ὡς ἐκ τοῦ προχείρου γινόμενος δὲν ἐδημοσιεύθη. Ὁ ἐνταῦθα δημοσιευόμενος εἶνε ὁ εἰς τὸ Νεκροταφεῖον ἀπαγγεληθεὶς παρὰ τοῦ Χαραλ. Ἀννίνου.

Τοιαῦτα ὁ λαός, τῆς Κεφαλληνίας ἀπέδιδε τιμὰς πρὸς τὸν εὐγενῆ ἄνδρα τὸν ἐργασθέντα ἀόκως ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεώς του. Ἡ ἐπίσημος τοῦ Γερασίμου Λιβαδά κηδεία ἦτο σιωπηρὰ ἀλλ' ἔντονος διαμαρτύρησις τοῦ λαοῦ τούτου κατὰ τῶν φωνασκιῶν κακοδόξων τινῶν, ἀποδεικνύουσα ὅτι στέργει μετὰ χαρᾶς τὰ παρόντα καὶ δὲν δυσθυμεῖ, καὶ ὅτι παρ' αὐτῷ τὸ ὑψηλὸν καὶ μεγάλθυμον φρόνημα, διὰ τὸ ὅποιον διεκρίθη ἄλλοτε εἰς ἐνδόξους ἐποχάς, οὐδαμῶς κατέπεσεν.

A'.

Καὶ ἄλλο μνημῆμα ἠνεψώθη σήμερον· ὁ λίβανος ἐκάη ἤδη· αἱ νεκρικαὶ λαμπάδες ἠναλώθησαν· ἡ ἱερά καὶ ἐπίσημος φωνὴ τῆς θρησκείας παρεκέλευσε νὰ δοθῇ τὸ ὑστατον φίλημα ἐπὶ τοῦ παγεροῦ μετώπου τοῦ νεκροῦ. Ἐν ὑπολείπεται ἔτι, νὰ κατατεθῇ τὸ ἄπνου σῶμα εἰς εἰς τὴν ὑστάτην κλίνην, ἵνα κοιμηθῇ τὸν αἰώνιον ὕπνον, ν' ἀποδοθῇ ὁ χοῦς εἰς τὸν χοῦν!

Καὶ ὁ τάφος ἀνοίγεται ἀμείλικτος περιμένων. Ἰδέτε τον. Δὲν σᾶς φαίνεται ὅτι τὰ εἰδεχθῆ χειλῆ του μειδιῶσι χαιρετάκως; Καὶ τῷ ὄντι ὁ τάφος προαισθάνεται, μαντεύει ὅποια τις εἶνε ἡ λεία του. Ἡ λεία αὕτη δὲν εἶνε ἐκ τῶν κοινῶν ἄσημον πτώμα δὲν θὰ καλύψῃ τὸ σαρκόβορον γῶμά του. Θὰ περικλείσῃ τὸν πρωταθλητὴν τῶν ἐλευθεριῶν μας, τὸν ἥρωα τῆς ἐνδόξου ἐποποιίας τῆς μακρᾶς κατὰ τοῦ δεσποτισμοῦ πάλης μας, τὸν θέντα τὸν πρῶτον καὶ ἀκρογωνιαῖον λίθον τοῦ ὑψηλοῦ οἰκοδομήματος τῆς ἀπελευθερώσεώς μας· θὰ περικλείσῃ τὸν νεκρὸν τοῦ Γερασίμου Λιβαδά.

B'.

Ἄλλ' ὄχι! Στῆθι ἐπὶ μικρὸν, νεκροθάπτα, ἀπόβες πρὸς στιγμὴν τὸ πύον... Ἄρες ἀκόμη νὰ γεννήσῃ ἡ θεὰ τοῦ ἐνδόξου νεκροῦ ἱεροῦ συγκινήσεις εἰς τὴν καρδίαν

μας, ἄφες νὰ ἴδωμεν μετὰ σεβασμοῦ ἀκόμη τὴν πολιάν καὶ σεμνὴν κεφαλὴν, ἥτις συνέλαβε καὶ ἐπραγματοποίησε σχέδια μεγάλα, τὰς χεῖρας τὰς δεδεμένας τώρα, αἵτινες εἰργάσθησαν ἄλλοτε τόσον ἀπόνως νὰ βινίσωσι τὰ δεσμάμας, τὸ γηραιὸν καὶ κεκυρτωμένον σῶμα, τὸ συντριβὲν ὑπὸ τῆς βίας τῶν λαιλάπων ἀλλὰ μήποτε καμφθὲν, τὸ ὅποιον ὡς ὄρος πυριπνοὸν ἀνετινάζετο ἄλλοτε καὶ ἔρριπτε χεῖμάρρους ἐνθουσιασμοῦ· ἄφες πρὶν ἢ παρασύρῃ εἰς τῆς αἰωνιότητος τὴν ἄβυσσον ὁ ῥοῦς τοῦ χρόνου τὴν ὄρῴν, τὴν ὁποίαν εὐρῶν σήμερον ξηρὰν καὶ ἀφυλλοὺν καὶ κατεσκληκυῖαν ὁ βορέας συνέτριψε, ν' ἀναμνησθῶμεν τῆς εὐτυχοῦς ἐποχῆς, ὅτε ἠγείρετο ἀκμαία καὶ καλλίφυλλος, ἀμφιλαφῆ παρέχουσα σκιάν, διότι ἠρδεύετο μὲ τὰ νάματα τοῦ πατριωτισμοῦ, τῆς μεγάλης ταύτης θεότητος ἦν ἐλάτρευσεν, ἡ μεγαλοουργὸς γενεὰ τῶν ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἀποιχομένων μεγαλῶν ἀνδρῶν τῆς Πατρίδος μας, οἵτινες μὲ τὰς χεῖρας των δεσμευμένας γιγαντιαῖα καὶ τεράστια ἀνήγειραν τρόπαια. Ἄφες, νὰ σπείσωμεν ὀλίγα δακρυὰ εὐγνωμοσύνης, νὰ βίψωμεν ἐτι ὀλίγα ἄνθη ἐπὶ τοῦ φερέτρου του, νὰ προσγορεύσωμεν τελευταῖον τὸν γηραιὸν ἀγωνιστὴν.

Ἰστοροῦσι περὶ τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων ὅτι, πρὶν ἢ τὸ σῶμα τοῦ τεθνεώτος ταφῆ, ἐφέρετο παρὰ τὸ χεῖλος λίμνης καὶ ἐκεῖ ἐδικάζετο, προσερχομένων τῶν βουλομένων καὶ ψῆφον ἐκφερόντων περὶ τοῦ μεμπτοῦ ἢ ἀμώμου βίου, ὃν διήγαγεν, ἐξ οὗ, λέγεται, ἔλκει καὶ τὴν ἀρχὴν ἡ μυθολογουμένη ἐν Ἄδου ὑστάτη κρίσις. Ὑψηλὸν καὶ μέγα τὸ ἔθιμον τοῦτο, τὸ ὅποιον χιλιάδες ἐτῶν παρελθούσαι δὲν ἰσχύσαν νὰ καταργήσωσιν! Ὅτι ἐτελείτο εἰς τὴν Μέμφιν καὶ τὰς ἑκατομπύλους. Θήβας πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, τελεῖται ἀκριδῶς καὶ σήμερον παρ' ἡμῶν, ἐν ἐλάσσονι μὲν πομπῇ καὶ ἐπιδείξει, ἀλλ' ἐν ἰσῆ, καὶ μείζονι ἴσως, δικαιοσύνη καὶ ἀμεροληψία. Ἡ μελυδῶν χεῖρ τοῦ θανάτου φράσσει τὰ στόματα τῶν ατομικῶν παθῶν καὶ ἀφίνει νὰ ἀμιλήσῃ μόνῃ ἡ ἀληθινή φωνὴ τῆς συνειδήσεως. Ὅτε τὸ φερέτρον τοῦ νεκροῦ

ἀποτίθεται ἐπὶ τοῦ στόμιου τοῦ τάφου, οἱ ἐπιζῶντες ἐκφέρουσι ἀδέκαστον, ὡς ἐκ συνειδήσεως ἀπορρέουσιν ἐτυμηγορίαν. Ἐάν τις ἐπιδειξίως κατάρθωσεν ἐν τῇ ζωῇ νὰ περιβληθῆ δολίως ἀπαστράπτων καὶ καταθαμβοῦν περιβλήμα τιμῆς καὶ δόξης, δὲν κατατίθεται ὁμοῦ καὶ μὲ αὐτὸ εἰς τὸ μνήμα. Εἰς τὸ μνήμα φέρει μόνον τὸ σάβανον. Εἴρων ὁ θάνατος συστρέφει καὶ ρίπτει χαμαὶ τὸ ἀπατηλὸν βῆκος, καὶ δεικνύει γυμνὴν εἰς τοὺς ἐπιζῶντας τὴν βδελυρὰν ἀσχημίαν. Μακάριος ἐκεῖνος ὅστις, ἔστω καὶ ταπεινωθεὶς ἐν τῇ ζωῇ, ἐμεγαλύνθη ἐν τῷ θανάτῳ, ἀλλ' οὐαὶ εἰς ἐκεῖνον, ὃν ἡ Κοινωνία καὶ μετὰ θάνατον ἀνεθεμάτισεν. Οἱ λίθοι τοῦ ἀναθήματος, οἱ ριπτόμενοι ἐπὶ τοῦ μνήματός του, σχηματίζουσι πυραμίδα μέχρι νεφῶν ὑψουμένην καὶ παραδίδουσαν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν καταράτον τοῦ θανόντος τὴν μνήμην.

Ἄλλ' εἰνέτινες οἱ ὅποιοι δὲν περιμένουσι τὸν θάνατον ὅπως ἀκούσωσι περὶ αὐτῶν τὴν φοβερὰν ἀπόφασιν. Τὰ ἔργα ὅσα διέπραξαν, γενναῖα καὶ ὑψηλὰ ὄντα καὶ εἰς τὸ παρελθὸν ἀνήκοντα, ἀποχωρίζουσιν αὐτοὺς τῆς ζωῆς τρόπον τινά, ἀφίνοντα τὸ μὲν σῶμα νὰ διανύσῃ τὸ στάδιον ὅπερ ὤρισεν ἡ εἰμαρμένη, καὶ μεταφέροντα τὸ ἰνδαλμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ καθίζοντα αὐτὸ ἐπὶ τοῦ μαρμάρου τοῦ μῆπω πληρωθέντος τάφου του, ὅπως ἐκεῖθεν ἀκούσῃ ἀτάραχον τὴν κρίσιν τῶν μεταγενεστέρων. Ὁ παρῶν νεκρὸς εἶνε εἰς τῶν ἀνθρώπων τούτων. Τί ἂν ἡ Πρόνοια ἀφῆκεν αὐτὸν νὰ πορευθῆ μακρὸν τσοῦτον καὶ ἐπίπονον στάδιον ζωῆς; Ἐκεῖνος ἀφοῦ ἐξετέλεσε τὸ μέγα ἔργον του, ἀφοῦ εἶδε ὅτι οὐδὲν τῷ ὑπελείπετο πλέον νὰ πράξῃ, ἐπορεύθη πρὸ καιροῦ καὶ ἔστη ὑπὸ τὴν ἰτέαν τοῦ μνήματός του ὅπως ἀναπαυθῆ, καὶ ἐκεῖθεν ἀνέβλεψε γαλήνιος καὶ μειδιῶν πρὸς τοὺς ἐπερχομένους καὶ ἀνέμεινε. Οὐδεμία χεῖρ ἠγέρθη ὅπως ἀναθεματίσῃ αὐτόν· οὐδὲν στόμα ἠνεύχθη πρὸς ἀρὰν· ὅλαι αἱ χεῖρες τῶν ἀνθρώπων, ὅλα τὰ στόματα τῶν ἐπηρσήμεσαν· ὁ κατακόπτης γέλωτος ἠσπασθη παλμοῦς συγκινήσεως· εἶδε τὰ ἔργα τῶν χειρῶν του στερεωμένα, εἶδε τὰ ἄνθη τὰ

ὅποια ἐσπείρει, βλαστήσαντα καὶ μυροβολοῦντα. Ὅτε ἦλθε τὸ τέρμα τὸ μοιραῖον, ἔκλεισε τοὺς ἀμαυροὺς ὀφθαλμοὺς, ἐσταύρωσε τὰς ἀδυνάτους χεῖρας καὶ ἀπεκοιμήθη, γαλήνιος πάντοτε καὶ πάντοτε μειδιῶν, τὸν ὕπνον τῶν δικαίων. Ἡ οἰκογένειά του ἀπώλεσε φιλόστοργον πατέρα, ἡ κοινωνία σεπτὸν πολίτην, ἡ ἐλευθερία ἐνθερμον ὑπερασπιστήν, ἀλλ' ὁ οὐρανὸς ἐδέχετο εἰς τὰς τάξεις του ἓνα ἔτι μάρτυρα.

Γ'.

Δὲν ἐπιχειρῶ νὰ γράψω τὸν βίον τοῦ Γερασίμου Λιβαδά. Δὲν οἰκιοποιοῦμαι δικαίωμα ἀνῆκον εἰς μόνην τὴν ἱστορίαν. Τὸ ὄνομά του ἀνεγράφη ἤδη γράμμασι πυρίνοις εἰς τὴν βίβλον τῆς Ἀθανασίας. Ἡ ἱστορία, ἡ εὐγενὴς αὕτη προστάτις τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ τῶν μεγάλων πράξεων, ἐφρόντισε πολὺ πρὸ ἐμοῦ. Τὰ ὀνόματα τῶν τοιοῦτων ἀνδρῶν περιβάλλονται ὑπ' αὐτῆς θεῖαν αἴγλην, ἧς ὁ χρόνος οὐδόλως ἀμαυροῖ τὴν λάμψιν. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁμίχλης τῶν αἰῶνων ἐκεῖνα λάμπουσι πάντοτε, φάροι συμπαθεῖς, τῶν μεταγενεσέρων τὴν πορείαν φωτίζοντες καὶ ποδηγετοῦντες.

Ἡ ἱστορία υἰοθέτησε τὸν Γεράσιμον Λιβαδᾶν. Εἶπε καὶ θὰ εἶπη ὅτι ὑπῆρξε θερμοουργὸς διάνοια, γενναία καρδιά, εὐγενὴς ψυχὴ, ἀδάμαστος φύσις. Ἡ ἐλευθερία μικρὸν τὸν παρέλαβε καὶ τὸν ἐμύησε τὰ δόγματα τῆς. Ἐθῆλασε τὸ γάλα τῆς καὶ ηὔξῃθη ὑπὸ τὸ ζωογόνον θάλπος αὐτῆς. Ὁ παρῶν αἰὼν ἤρχισεν ἐν τῷ μέσῳ ἐκρήξεων κρατήρων ἠφαιστειῶν. Τὸ ἔδαφος ἀκόμη σφιδάζει ἐκ τῶν δεινῶν ἐκείνων τιναγμῶν. Ὁ Λιβαδάς εὐρέθη ἐν τῷ μέσῳ των καὶ ἠσθάνθη ὅλους τοὺς κλονισμοὺς. Οἱ ἰσχυροὶ ὄνυχες τῆς Ἀγγλικῆς λεοπαρδάλεως ἐνεπηγνύοντο εἰς τὴν σάρκα τῆς πτωχῆς Ἑπτανήσου, ἧτις ἄλλοτε κόρη ὀρφανῆ μητρὸς καὶ περιπεσοῦσα ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τόσους ὤμους κηδεμόνας, εἶχε τεθῆ τελευταῖον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἐσφάδαξεν ἀλλὰ

δὲν ὠμίλει. Ἐνίοτε ἔκλαιεν, ἀλλ' ὑποκόφως, καὶ τὰ δάκρυα τῆς μετεβάλλοντο εἰς ἀμιμήτους στροφάς, ὑπὸ τὴν λύραν τοῦ Σολωμοῦ. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν, εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, φαίνεται, τῶν αἰῶνων ἐγγραφή ὑπὸ δακτύλου ἀοράτου καὶ τὸ ζήτημα τῶν ἐθνικοτήτων. Ἡ Ἑλλάς, ἡ Ἰταλία, ἡ Πολωνία πρὸς πείσμα τῶν Ἱερῶν Συμμαχιῶν εἶχον συζητήσει λίαν εὐγλώττως. Εἰς τὴν Δύσιν ἀνετρέποντο θρόνοι πανίσχυροι. Ὁ ζέφυρος τῆς Ἑσπερίας μετήνεγκε καὶ μετέδωκε τὸν πυρετὸν καὶ εἰς τοῦ Ἰονίου τὰς νήσους. Ὁ Λιβαδάς ἀνέπνευσε κατὰ κόρον τὸν φλογερὸν ἀέρα καὶ ὠμίλησε πρῶτος μὲ θάρρος καὶ μὲ εὐτολμίαν. Ἡ φωνὴ τῆς Ἐλευθερίας εὕρισκεν πρῶτην ἠχὴν ἐν Ἑπτανήσῳ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Γερασίμου Λιβαδά. Ἀλλ' ἡ μητριὰ τότε ἐξηγγιώθη. Ὁ Ἀδάμας συνελάμβανε καὶ ἐφύλακιζε τὸν Λιβαδᾶν ἐπὶ 9 μῆνας εἰς τὰ δεσμωτήρια τῆς Κερκύρας. Ἐκτοτε ἄρχεται μακρὰ περιπετειῶν καὶ διωγμῶν καὶ φυλακίσεων σειρά. Ὁλοι τοῦ Κράτους αἱ φυλακαὶ, ἀπὸ τοῦ Βίδου μέχρι τοῦ Φρουρίου Ἀγ. Γεωργίου ἐξένισαν τὸν φιλελευθερον ἄνδρα, ὅλοι αἱ ἐρημόνησοι ἤκουσαν τοὺς στεναγμοὺς αὐτοῦ ἐξορίστου. Ἐφυλακίσθη ἐπὶ Ἀδαμς, ἐπὶ Νοῦγεντ, ἐπὶ Σεΐτωνος, ἐπὶ Οὐάρδου. Ἰν' ἀποφύγη τὴν ὠμότητα τοῦ τελευταίου τούτου, τοῦ συσφίγγοντος διὰ βρόχου φονικοῦ τὸν λαιμὸν τῆς ἀτυχοῦς νήσου, ὅστις ἐζήτηει παντοίῳ τρόπῳ νὰ τὸν ἐνοχοποιήσῃ ὡς στασιώτην, μετέβη εἰς Ἡπειρον οὐχὶ ῥίψασπις, ἀλλ' ἵνα κ' ἐκεῖ ἀκολουθήσῃ τὸν καλὸν ἀγῶνα ὄνπερ ἀνέλαβε, συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ τότε κομητάτου πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν δούλων ἀδελφῶν. Ἐν γένει καθ' ὅλον τὸ μακρὸν διάστημα τοῦ πολιτικοῦ αὐτοῦ βίου δὲν ἀπέκαμε οὐδὲ πρὸς στιγμὴν, ὁ ἀείμνηστος ἀνὴρ παλαιῶν ὑπὲρ τῶν ἐλευθεριῶν μας. Αὐτὸς ἦτο ὁ πρῶτος δούς τὸ σύνθημα τῆς πάλης, αὐτὸς ἐτάχθη πρῶτος εἰς τὴν φάλαγγα τῶν εὐγενῶν ἐκείνων ἀνδρῶν οἵτινες προησπίσαντο τὴν ἀνεξαρτησίαν μας, καὶ αὐτὸς ἀπεσύρθη τελευταῖος, ἀφοῦ ἔβλεπε τὸν ἐσθρῆσαν ὑπὸ τῆς νίκης. Καὶ ὅποια νίκη

εἶνε ἐκείνη ἣν ἐκέρδησαν οἱ ἄνδρες οὗτοι! Εἶνε ἔργον ἀληθῶς τιτάνειον, ἔξοχον, τοῦ ὁποίου τὴν λαμπρότητα οὐδέποτε θά δυνηθῆ ν' ἀμαυρώσῃ ὁ χρόνος. Ἡ ἱστορία τοῦ ριζοσπαστισμοῦ θά ἀποτελῆ ἐσαεὶ τὰς ὠραισιτάτας τῆς ὄλης Ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας σελίδας. Ὀλίγοι ἄνδρες ἐπάλαισαν στῆθος πρὸς στῆθος ἀγῶνα βαρῦν καὶ ἐπώδυνον, μὲ θάρρος καταπλῆσσον, μὲ πολιτικὴν περινοίαν καὶ σύνεσιν ἀξιοθαύμαστον, κατὰ πολιτικῆς ὑπόουλου καὶ δολίου, κατὰ δεσποτισμοῦ ἀγροίκου καὶ ἀγερώχου. Πρὸς τὰς ἀγχόνας ἀντέτασσαν τὸν λόγον, πρὸς τὰς βραδουργίας τῆς διασθορᾶς τὴν ἀκεραιότητα καὶ τὴν αὐταπάρησιν. Εἰς τὰς πτωχὰς καὶ ἀπομεμονωμένας αὐτὰς νήσους, ἀνεφάνησαν χαρακτῆρες ὑπενθυμίζοντες τοὺς Θεμιστοκλεῖς καὶ τοὺς Φωκίωνας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος τοὺς Κιγκινάτους τῆς ἀρχαίας Ῥώμης. Ἐπάλαισαν, ὑπέστησαν πολλά, ἀλλ' ἐνίκησαν ἐπὶ τέλους, καὶ ἡ νίκη τῶν αὐτῶν διέρρηξε τὰ δεσμὰ τῶν χειρῶν μας καὶ ἐξησφάλισε διὰ παντός τὴν ἀνεξαρτησίαν μας, καὶ σήμερον πᾶσα καρδία συναισθανομένη τοῦτο, ἀνακραζει πρὸς αὐτούς. «Εὐλόγητοι νὰ ᾔσθε, ἄνδρες φιλοπάτριδες, » οἱ ἀποδόντες εἰς ἡμᾶς τὸ τιμαλφέστερον τῶν ἀγαθῶν, » τὸ ὅποιον ἀπηνῶς μᾶς εἶχον ἀφαιρέσει οἱ ξένοι, — οἱ » ἀποδόντες εἰς ἡμᾶς τὴν Πατρίδα.»

Δ.

Τοῦ ἀθανάτου τούτου ἀγῶνος μετέσχε, καὶ εἰς τῶν ἐπιφανῶν μαχητῶν ἐγένετο, ὡς προεῖπον, ὁ προκειμένος νεκρός. Ἐπτακίς ἐφυλακίσθη ἢ ἐξωρίσθη ὑπὸ τῆς Προστασίας, ἀλλὰ κατὰ παράδοξον συγκυρίαν, ὡσαυτεὶ ἡ Πατρίς του ἤθελε ν' ἀπονεύμῃ αὐτῷ τιμὰς ἴσας τὸν ἀριθμὸν πρὸς τὰς κακώσεις, ἐπτάκις ἢ ψῆφος τῶν συμπολιτῶν του τὸν ἀνέδειξεν Βουλευτὴν εἰς τε τὴν Ἴονιον καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν καὶ εἰς τὴν Β' ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴν συνέλευσιν. Τῆς ὀ' ἐνδόξου Βουλῆς ὑπῆρξεν εἰς τῶν κορυφαίων ἡγετῶν, τῆς 18^{ης} ἐκρημα-

τισε προσωρινὸς πρόεδρος. Τὸ ὄνομά του φαίνεται ἐν τοῖς πρώτοις ὑπὸ τὸ ἀθάνατον ψήφισμα τῆς ὀ' Βουλῆς περὶ τῆς Ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπὸ τὸ τῆς τελευταίας, ὅπερ καὶ ἐλάβεν αἴσιον κῦρος. Καὶ τῷ ὀνομα τοῦτο ἐτίμων καὶ ἐσέβοντο οἱ ἀπανταχοῦ φιλελεύθεροι, διότι καὶ αὐτῇ ἢ ἐν Ἐπτανήσῳ ἐδρεύουσα Παγκόσμιος Ἐταιρία πρὸς κατάργησιν τῆς δουλείας καὶ τῆς σωματεμπορίας πρεσβευομένη ὑπὸ τοῦ Δουκὸς Βαλεντινοῦ, τοῦ πρίγκηπος δὲ Ροῦν-Σουβιζ τοῦ πρίγκηπος Σούτζου καὶ τοῦ κόμητος Παρσάν μεγιστάνος τῆς Ἰσπανίας ἐξέλεγεν αὐτὸν κατὰ τὸ 1862 ἐπίτιμον Πρόεδρον καὶ ἀπέστειλλεν αὐτῷ τὸ δίπλωμα μετὰ λίαν κολακευτικῆς ἐπιστολῆς. Προβεβηκῶς τὴν ἡλικίαν καὶ ἀπηυδγκῶς ἐκ τοῦ πολυχρονίου ἀγῶνος ἀπεσύρθη πλέον τῆς τύρῃς τῶν κοινῶν καὶ ἐξῆ ἰδιωτεύων. Νάναφέρω περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου του, νάναφέρω περὶ τῶν κακουχιῶν του, νάναφέρω περὶ τῆς πενίας του δὲν τολμῶ, οὐδὲ θά ᾔτο ἴσως ἐναυθὰ καιρός. Ἡ κοινωνία πᾶσα γινώσκει καὶ ἀναμολογεῖ ὅτι κατὰ τὸν πολυκύμαντον αὐτοῦ πολιτικὸν βίον, ἢ ἄλλως λαμπρὰ καὶ μεγάλη αὐτοῦ περιουσία ὀλοτελῶς κατεστραφῆ προσήνεγκε καὶ ταύτην ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς Πατρίδος, ὑπὲρ τῆς ὁποίας καθ' ὄλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν τσοῦτον ἐνδόξως ἠγωνίσαστο. Ἄλλ' οἱ ἄνδρες οἱ ὑπὸ ἀληθῶς ἀγνοῦ σκοποῦ ἐμπνεόμενοι, πρὸς οὐδὲν λογιζονται τὰ τιμαλφέστατα, ἀπέναντι τῆς εὐδωώσεως τῶν ἀρχῶν των. Ἡ ἱστορία ἀπαριθμεῖ ἡμῖν Τιμολέοντας ἀδελφοκτόνους, Βρούτους παιδοκτόνους καὶ Κουρτίους ριπτομένους ἐβελοντὶ εἰς τὸ βάραθρον. Οἱ ὑπὸ ἀγίου πυρός φλεγόμενοι καὶ δρῶντες δὲν ἀποβλέπουσιν οὐδ' εἰς ἀμοιβὴν εὐτελεῖ οὐδ' εἰς ὑστεροφημίαν. Οὐδὲν ἄπορον ἔθεν εἰάν ὁ γεραρὸς νεκρὸς ἐθυσίασε τὰ πάντα χάριν τοῦ σκοποῦ του. Ἡ συνείδησις τὸν παρηγόρει μέχρι τέλους καὶ ὅτε ᾔσθάνθη τὰ ὄντος τοῦ θανάτου, ἢ συνείδησις τῆς πιστῆς ἐκ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

πληρώσεως τοῦ καθήκοντος τῷ ἔκλεισε πᾶρῆγορος τοῦς ὀφθαλμούς.

Ε΄.

Καὶ τώρα ἰστάμενοι πρὸ τοῦ φερέτρου τοῦ περι- κλείοντος τὸ σῶμα τοῦ γηραιοῦ ρίζοσπάστου, τοῦ πρωταγωνιστήσαντος ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν αὐτο- νομίας, τοῦ ἀκαμάτου πατριώτου, τοῦ Γερασίμου Λι- βαδᾶ, πρὸ τοῦ ἀνεφγότος τάφου τοῦ μέλλοντος νὰ ἐγ- κλείσῃ αὐτὸ διὰ παντός, πῶς κατεχόμεθα; ὅποια αἰσθή- ματα γεννᾷ ἡμῖν ἡ θεὰ τούτου; Γεννᾷ ἡμῖν τὸ λυπηρὸν αἰσθημα ὅτι ἡ γενεὰ αὕτη τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῶν προμαχησάντων ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως ἡμῶν ἐκ- λείπουσα ὁσημέραι καὶ εἰς τὸν τάφον ἀπολήγουσα, ἀ- πορφανοῖ ἡμᾶς οἰκτρῶς, διότι εἶναι δύσκολον ἂν ὄχι ἀδύνατον νὰ ἀναπληρωθῇ. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ὤφειλον νὰ ὦσι ἀθάνατοι, ἢ καὶ αἰωνόβιοι, ὅπως ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν μένοντες, ἀναπτερωῖσι ἀενάως διὰ τε τῆς θεᾶς καὶ τοῦ λόγου τὸ ἐθνικὸν φρόνημα, ὅπερ τοσοῦτον οἰκτρῶς ἔχει καταπέσει εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς καιρούς.

Εἶχεν ἀνάγκη τὸ ἔθνος ἡμῶν νὰ βλέπῃ ἀπαύστως καὶ νὰ θαυμάζῃ τοὺς τιτᾶνας αὐτούς, τοὺς νεωτέρους μαραθωνομάχους, ὅπως τοὺς παραβάλη με τοὺς νάν- νους τοὺς μικροπρεπεῖς καὶ ἀνοσίους πολιτικούς, τοὺς κατὰ καιρούς διέποντας τὰς τύχας του, καὶ περι- ἀγοντας αὐτὸ διὰ τῆς ἀλόγου καὶ μαρᾶς πολιτικῆς των εἰς θέσιν ἀξιοθρήνητον, ἐν ἣ ἐποχῇ μάλιστα τὰ πεδία πληροῦνται μαχητῶν, καὶ οἱ παιᾶνες τοῦ πο- λέμου ἠχούσι, καὶ τὰ ξίφη συγκρούονται καὶ πᾶν ἔθνος διεκδικεῖ τὰ δικαιώματά του. Ἐν ἄλλο αἰσθημα ὀδυ- νηρότερον πληροῖ τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ σώ- ματος ταύτου, τὸ αἰσθημα τῆς ἀγανακτῆσεως ὅπερ γεν- νᾷ ἡ ἀγνωμοσύνη αὐτῶν τούτων τῶν ἀρχολιπαρῶν. **Η** ἀγνωμοσύνη! ἡ Ἑλληνικὴ αὕτη ἀμαρτία, ἡ αἰωνία σηπεδὼν τῆς Ἑλλάδος, ἡ δοῦσα τὴν ἐξορίαν ἄλλοτε εἰς

τὸν Ἀριστείδην καὶ τὸ κώνειον εἰς τὸν Φωκίωνα. Ἡ ἀγνωμοσύνη! ἐκείνη ἔθλιψε μέχρι τῆς ἐσχάτης πνοῆς καὶ τὸν πολὶὸν αὐτὸν ἀγωνιστὴν. Εἰς τὸν ἀγωνι- σθέντα τοσοῦτον κρατερῶς, εἰς τὸν ἀφιλοκερδῆ πατριώ- την, εἰς τὸν ὑποστάντα μυρίας κακουχίας, ἐξορίας, φυλα- κίσεις, εἰς τὸν προσενεγκόντα εἰς θυσίαν περιουσίαν, ἀ- σφαλείαν ζωῆς, τὸ αἷμά του αὐτὸ ἐὰν ἐχρειάζετο ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, παρὰ τοῦ ἔθνους τούτου, ἢ μᾶλλον πα- ρὰ τῶν κυβερνώντων αὐτὸ, οὐδὲν προσηνέχθη ὡς ἀμοι- βή! παρὰ τῶν σπαταλῶντων ἀπειρα ποσὰ πρὸς διατρο- φὴν τῶν κηφήνων, τῶν μωρῶν, τῶν ἀπλήστων, δὲν προσηνέχθησαν εἰμὴ ἐλεεινὰ ψυχία πρὸς τὸν γηραιὸν πα-τριώτην, καὶ ὁ Γεράσιμος Λιβαδᾶς ἀπέθανε ἐν πενίᾳ καὶ στερήσει.

Θεωρήσατε τὰ στήθη ταῦτα! εἶνε γυμνά, δὲν τὰ κο- σμεῖ οὐδὲν παράσημον. Τὰ στήθη εἰς τὰ ὅποια πρῶτα ἠκούσθη ὁ ἄδολος παλμὸς τῆς ἐλευθερίας, μέγιστε Θεέ! δὲν ἐκρίθησαν ἄξια νὰ φέρωσι τὸ παράσημον, τὸ ὅποιον τοσοῦτον ἀφειδῶς διανέμεται εἰς τόσους ἐξόχους πολιτι- κούς ἀνδράσ μας καὶ εἰς τόσους ἀμάχους πολεμιστὰς μας. Εὐρον τὴν τράπεζαν ἐστρωμένην καὶ παρεκάθησαν χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῶσιν ὅτι διὰ νὰ στρωθῇ ἡ τράπεζα ἐχρειάσθη νὰ χυθῇ αἷμα εἰς πᾶσαν γωνίαν τῆς Ἑλληνίδος γῆς, νὰ ὑψωθῶσιν ἀγρόναι, νὰ διασχίσῃ σάρκας ἢ μᾶστιξ τοῦ δημίου. Αἱ χεῖρες αἵτινες ἐστρωσαν τὴν τράπεζαν ἐκάθησαν ἀπόβλητοι εἰς τὰς τριόδους καὶ ἐζή- τουν τῶν παριόντων τὸ ἔλεος! Καὶ ἡμεῖς εἰμεθα δια- βάται καὶ ἡμεῖς ἄς ρίψωμεν τὸν ὄβολόν μας εὐγνωμο- νες εἰς τὰς χεῖρας ταύτας τὰς τεινομένας καὶ τρεμούσας ὑπὸ τοῦ γηραὸς καὶ τῶν βασάνων. Καὶ ὁ ὄβολός οὗτος θὰ ἦνε οἱ ἐξῆς πρὸς αὐτούς λόγοι μας: Ἀπόθανε, Λιβα- δᾶ, εἰς τὴν ἐνδοξον πενίαν σου, ἀντὶ νὰ ζητήσης τὰ εὐτε- λῆ ἐλέη τῶν μεγάλων· αὕτη θὰ σὲ σώσῃ ἀπὸ τὰς ἐπι- βουλάς τοῦ φθόνου, ἀπὸ τὸν ἰὸν τῆς συκοφαντίας, ἀπὸ τῆς μεγαλῶνι ἀπέναντι τῶν μεταγενεστέρων, θὰ σὲ ἐσωθῆσαι ἀπὸ τῆς ἐξορίας καὶ ἀπὸ τῆς ἰστορίας. Μὴ δεχθῆς παράσημα!

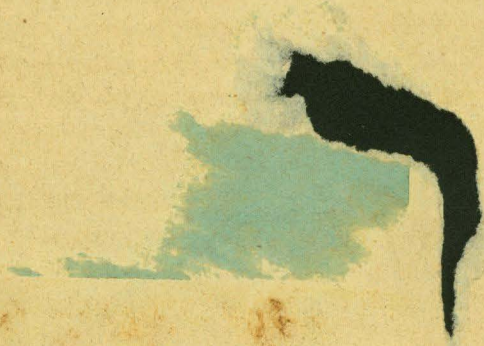
τὰ παράσημα τὰ ὁποῖα φέρει σήμερον ὁ συρφετός, δὲν θὰ προσέθετον οὐδεμίαν τιμὴν εἰς τὰ εὐγενῆ στήθη σου. Παράσημα φωτεινὰ καὶ ἐνδοξα ἔσονται τὰ μεγάλα ἔργα σου. Ἐκεῖνα ἀληθῶς καταθαμβοῦσι τὸ ὄμμα, ἐνῶ πολὺ συχνὰ τὰ παράσημα προκαλοῦσι τὸ μειδίαμα τοῦ οἴκτου ἐπὶ τὰ χεῖλη.

ΣΤ'.

Ναί! ἐδῶ ἀναπαύθητι, γηραιῆ ἀγωνιστά! Ἐδῶ ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ, ὅπου κατέπεσες φέρων ἐπ' ὤμων τοῦ μαρτυρίου σου τὸν σταυρόν. Ἐδῶθεν θὰ σὲ ἀνεγείρῃ ὁ ἐπερχόμενος χρόνος ἵνα σὲ στήσῃ ἐπὶ ὑψηλοῦ στυλοβάτου. Ἐὰν ἡδύνασο ἀκόμη νὰ σκεφθῆς καὶ νὰ αἰσθανθῆς, βέλτιστα τὸ ἄπνου σῶμά σου θ' ἀνεσκίρτα αἰσθανόμενον ὅτι χῶμα Ἑλληνικόν, χῶμα εἰς τὸ ὁποῖον σὺ ἔδωκες διὰ τῶν ἀγώνων σου πατρίδα καὶ ὄνομα, θὰ σὲ σκεπάσῃ. Μὴ ἀγανάκτει ὑπὸ τὸν τάφον σου ἐὰν ἡ ἄνοια καὶ ἡ κουφότης παρεγνώρισε τὰς ἐκδουλεύσεις σου καὶ σ' ἐλησμόνησεν, καὶ σὲ ἀφῆκεν ἐν τῇ ἀφανείᾳ. Λυδία λίθος ἢ ἀφάνεια καὶ ἡ στέρησις, σὲ ἀνέδειξαν γνήσιον καὶ τιμαλφές μέταλλον. Ἡμεῖς δὲν σ' ἐλησμονήσαμεν ἂν οἱ μεγάλοι σὲ ἐλησμόνησαν. Πᾶσα γενναία καὶ εὐγενῆς ψυχὴ θὰ σὲ ἐνθυμῆται καὶ ὑπὸ εὐγνωμοσύνης καὶ σεβασμοῦ κατεχομένη θὰ σὲ εὐλογῇ. Κοιμήσου μὲ τὴν παρήγορον ἐλπίδα ὅτι μίαν ἡμέραν τὸ ἔθνος ἐλεύθερον καὶ μέγαλον, θὰ ἐνθυμηθῇ τίνας ὑποχρεώσεις ἔχει πρὸς τοὺς μοχθήσαντας ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ θ' ἀνεγείρῃ Πάνθειον δι' αὐτούς· θὰ σὲ ἀναζητήσῃ καὶ θ' ἀνεύρῃ τὴν κόνιν σου καὶ μὴ δυνήθην νὰ στέψῃ τοὺς κροτάφους σου ζώντος, μὲ τὴν δάφνην τὴν ὁποίαν ἐφύτευσαν αἱ χεῖρές σου, θὰ στέψῃ τὴν προτομὴν σου!

3 0 1 3 7 8 0 1 0 3
I A K O B A T E I O 3
I A K O B A T E I O 3
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ Π. ΠΑΤΡΙΚΟΥ
Π. ΠΑΤΡΙΚΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΕΠΙΜΟΛΑ ΕΣΤΙΝ ΚΕΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΠΕΘΥΡΙΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΟ ΑΠΕΘΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

Α1 22 Φ8.0015